

Scenariusz lekcji: „Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat” – kim są Sprawiedliwi wśród Narodów Świata?

Autor: Biuro Nowych Technologii Instytutu Pamięci Narodowej

1. Etap edukacyjny i klasa

8 klasa szkoły podstawowej, klasy szkół ponadpodstawowych

2. Przedmiot

historia

3. Temat zajęć

„Kto ratuje jedno życie, ratuje cały świat” – kim są Sprawiedliwi wśród Narodów Świata?

4. Czas trwania: 45 minut

5. Uzasadnienie wyboru tematu

Realizacja podstawy programowej, prowadzenie wychowania patriotycznego.

6. Uzasadnienie zastosowania technologii:

Zwiększenie zaangażowania uczniów, praca na źródłach i rozwój zdolności zdobywania informacji,

7. Cel ogólny zajęć

Realizacja podstawy programowej do historii dla szkoły podstawowej:

III Tworzenie narracji historycznej.

1. Konstruowanie ciągów narracyjnych przy wykorzystaniu zdobytych informacji źródłowych.
2. Posługiwanie się pojęciami historycznymi i wyjaśnianie ich znaczenia.
3. Przedstawianie argumentów uzasadniających własne stanowisko w odniesieniu do procesów i postaci historycznych.
4. Tworzenie krótkich i długich wypowiedzi: planu, notatki, rozprawki, prezentacji.

Realizacja podstawy programowej do historii dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum:

II Analiza i interpretacja historyczna. Uczeń:

1. analizuje wydarzenia, zjawiska i procesy historyczne w kontekście epok i dostrzega zależności pomiędzy różnymi dziedzinami życia społecznego;
2. rozpoznaje rodzaje źródeł, ocenia przydatność źródła do wyjaśnienia problemu historycznego;

III Tworzenie narracji historycznej. Uczeń:

2. dostrzega problem i buduje argumentację, uwzględniając różne aspekty procesu historycznego;
3. dokonuje selekcji i hierarchizacji oraz integruje informacje pozyskane z różnych źródeł wiedzy.

Realizacja podstawy programowej do historii dla branżowej szkoły pierwszego stopnia:

II Analiza i interpretacja historyczna.

1. Porównywanie i analizowanie informacji pochodzących z różnych źródeł.
2. Wyciąganie wniosków oraz formułowanie ocen i opinii.

III Tworzenie narracji historycznej.

1. Łączenie informacji pochodzących z różnych źródeł w samodzielną wypowiedź.
2. Uzasadnianie formułowanych ocen i opinii

8. Cele szczegółowe zajęć

Realizacja podstawy programowej do historii dla szkoły podstawowej:

XXXIII II wojna światowa i jej etapy. Uczeń:

- 2) charakteryzuje politykę Niemiec na terenach okupowanej Europy; przedstawia zagładę Żydów oraz Romów i eksterminację innych narodów; zna przykłady bohaterstwa Polaków ratujących Żydów z Holokaustu”.

Realizacja podstawy programowej do historii dla czteroletniego liceum ogólnokształcącego i pięcioletniego technikum:

Zakres podstawowy:

XLVIII Polska pod okupacją niemiecką i sowiecką. Uczeń:

1. przedstawia prawnoustrojowe regulacje okupacyjnych władz dotyczące terytorium państwa polskiego i zamieszkującej tam ludności;
6. charakteryzuje postawy polskiego społeczeństwa wobec polityki okupantów oraz wymienia przykłady heroizmu Polaków, w tym Witolda Pileckiego i Maksymiliana Marii Kolbego; podaje przykłady kolaboracji z Niemcami i Sowietami;

Realizacja podstawy programowej do historii dla branżowej szkoły pierwszego stopnia:

XV Obywatele i władze Rzeczypospolitej Polskiej w czasie II wojny światowej. Uczeń:

3. porównuje politykę okupantów wobec obywateli Rzeczypospolitej Polskiej i wymienia przykłady największych zbrodni niemieckich i sowieckich na narodzie polskim.

9. Metody i formy pracy

dyskusja, porządkowanie pojęć, analiza materiałów filmowych, poszukiwanie źródeł historycznych, analiza artykułów prasowych, wyszukiwanie potrzebnych informacji, prezentowanie faktów

10. Środki dydaktyczne

Do wyświetlenia:

<https://youtu.be/C7K2ARhUdRI> Film wprowadzający, kim są Sprawiedliwi wśród Narodów Świata, czas trwania 1 min. 12 s.

<https://sprawiedliwi.org.pl/pl/o-sprawiedliwych/instytut-yad-vashem/ogrod-sprawiedliwych-wsrod-narodow-swiata> - strona na temat Ogrodu

Sprawiedliwych

<https://sprawiedliwi.org.pl/pl/o-sprawiedliwych/instytut-yad-vashem> - strona instytutu Yad Vashem

<https://sprawiedliwi.org.pl/pl/historie-pomocy/lista?role=90&page=0> – alfabetyczna lista Sprawiedliwych na stronie Muzeum Polin

<https://sprawiedliwi.org.pl/historie-pomocy/katalog-tematow> - historie Sprawiedliwych wg tematów

<https://sprawiedliwi.org.pl/pl/node/10132> - Czego uczą Sprawiedliwi, wypowiedź Władysława Bartoszewskiego.

Do wydrukowania:

Załącznik nr 1

Informacje na temat odznaczenia „Sprawiedliwy wśród Narodów Świata”

Załącznik nr 2

Czego uczą Sprawiedliwi? – wypowiedź Władysława Bartoszewskiego – można wydrukować lub wyświetlić, ewentualnie wysłać uczniom link

<https://sprawiedliwi.org.pl/pl/node/10132> do indywidualnej lub grupowej lektury.

Załącznik nr 3

Zasady debaty oksfordzkiej – można wydrukować lub przesłać uczniom w wersji elektronicznej.

11. Wymagania w zakresie technologii:

- projektor/ekran TV lub smartphony do zaprezentowania fragmentu filmu,
- dostęp do Internetu dla uczniów.

12. Przebieg zajęć

Aktywność 1. „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata”

Czas trwania: 10 min

Lekcję rozpoczynamy od zaprezentowania uczniom [filmu przygotowanego przez Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN](#).

Następnie nauczyciel inicjuje dyskusję na temat terminu „Sprawiedliwi wśród Narodów Świata” – czy uczniowie wiedzą, co to za odznaczenie, kto i komu je przyznaje?

Zgodnie z informacjami [na stronie Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN](#), tytuł Sprawiedliwego wśród Narodów Świata przyznawany jest przez Państwo Izrael

ludziom z całego świata za bezinteresowną pomoc udzielaną Żydom prześladowanym przez nazistowskie Niemcy podczas II wojny światowej. Warto zaznaczyć, że dotychczas tytuł Sprawiedliwego otrzymało ponad 27 tysięcy osób z 51 krajów, w tym ponad siedem tysięcy Polaków. Jest to najwyższe odznaczenie cywilne tego kraju. 13 września 1995 r. otrzymali je pośmiertnie Wiktoria i Józef Ulmowie, znani z poprzedniej lekcji.

Kluczowe pytania:

- Kim są Sprawiedliwi?
- Skąd pochodzi nazwa?
- Kto, komu i za co przyznaje to odznaczenie?
- Co to jest Instytut Yad Vashem

Aktywność 2. Jakiej pomocy Żydom udzielali Polacy, a jakiej np. Niemcy, Francuzi, Żydzi amerykańscy?

Czas trwania: 10 min

Nauczyciel dzieli uczniów na kilkusobowe grupy, których zadaniem będzie opracowanie odpowiedzi na pytania:

1. Jakie były formy pomocy udzielane Żydom?
2. Jakiej pomocy Żydom udzielali Polacy, a jakiej np. Niemcy, Francuzi, Żydzi amerykańscy?
3. Dlaczego nie wszyscy pomagali Żydom?
4. Na czym polegała trudność tej pomocy?

Uczniowie mogą korzystać ze źródeł np. Internetu. Każda z grup zaprezentuje swoje opracowania przed klasą.

Aktywność 3. Czego Sprawiedliwi uczą?

Czas trwania: 15 min

Uczniowie zapoznają się z tekstem Władysława Bartoszewskiego zamieszczonym [na stronie Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN](#) (zał. nr 2). Tekst można wyświetlić lub wydrukować, uczniowie mogą także przeczytać tekst za pomocą własnego telefonu, komputera lub czytnika. Jest to także przygotowanie do kolejnej lekcji – debaty oksfordzkiej. Prosimy o zanotowanie do zeszytu wniosków, będących odpowiedzią na pytanie: Czego Sprawiedliwi uczą?

Aktywność 4. Wprowadzenie do debaty oksfordzkiej.

Czas trwania: 10 min

Nauczyciel wyjaśnia czym jest debata oksfordzka - to szczególny, sformalizowany typ dyskusji dwóch drużyn – propozycji i opozycji – nad postawioną tezą, która powinna mieć postać zdania oznajmującego.

W debacie oksfordzkiej aktywny udział wezmą 2 drużyny czteroosobowe, które należy wyłonić. Propozycja bronić będzie tezy debaty, opozycja będzie ją obalać. Określamy również kto zostanie marszałkiem (może to być nauczyciel), kto sekretarzem oraz skład jury i publiczności.

Zadanie domowe: uczniowie przygotowują się do debaty oksfordzkiej o następującej tezie: „W czasie wojny i okupacji należy od ludzi oczekiwać odwagi i bohaterstwa”, która odbędzie się na kolejnej lekcji (zał. nr 3). Zapoznają się z jej zasadami i przygotowują się merytorycznie do pełnionej roli.

13. Sposób ewaluacji zajęć

Obserwacja zaangażowania uczniów.

14. Wskazówki dla innych nauczycieli korzystających z tego scenariusza

Zależnie od dostępnych zasobów scenariusz można przeprowadzić przygotowując teksty źródłowe w formie wydrukowanej.

15. Scenariusz dotyczy Zintegrowanej Platformy Edukacyjnej

Tak

16. Forma prowadzenia zajęć

Stacjonarna